

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Finansielle utviklingstrekk 2015

Pressekonferanse 10. november 2015

Finanstilsynsdirektør Morten Baltzersen

Direktør for bank- og forsikringstilsyn Emil Steffensen

Økonomisk bakgrunn

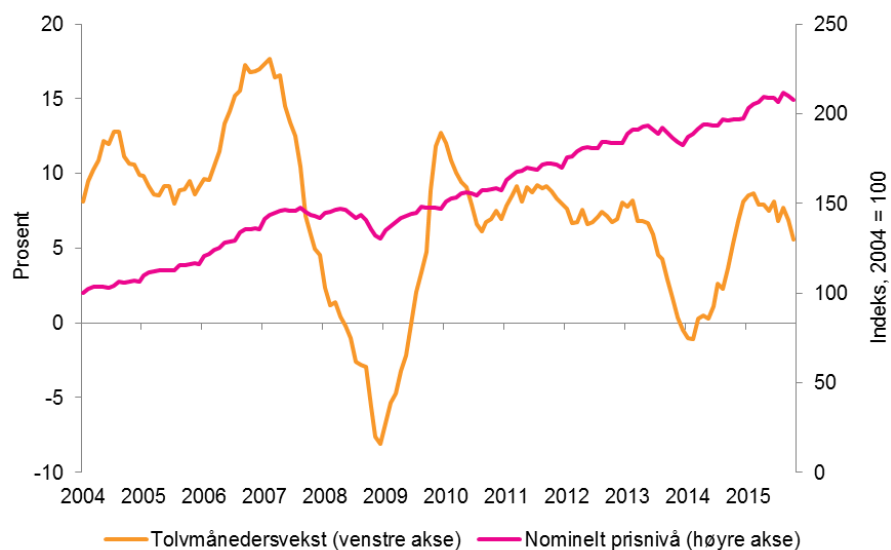
- Lav oljepris
- Lav rente
- Moderat vekst og usikkerhet i verdensøkonomien
- Redusert aktivitet og svekket lønnsomhet i petroleumsrelatert virksomhet i Norge
- Forventninger om myk landing, men må ta høyde for at norsk økonomi kan bli rammet hardere enn i prognosene

Lav rente - risikofaktorer

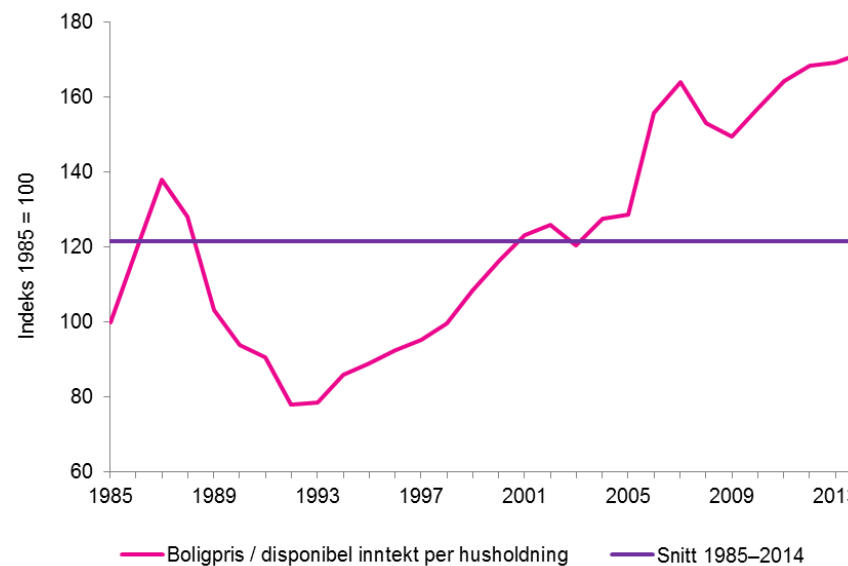
- Søken etter avkastning – undervurdert risiko?
- Stimulerer vekst i gjeld og eiendomspriser – selv med svakere konjunktur?
- Pensjonsforsikring med avkastningsgaranti krevende

Boligpriser

Boligprisvekst og -nivå

Boligpris relativt til inntekt

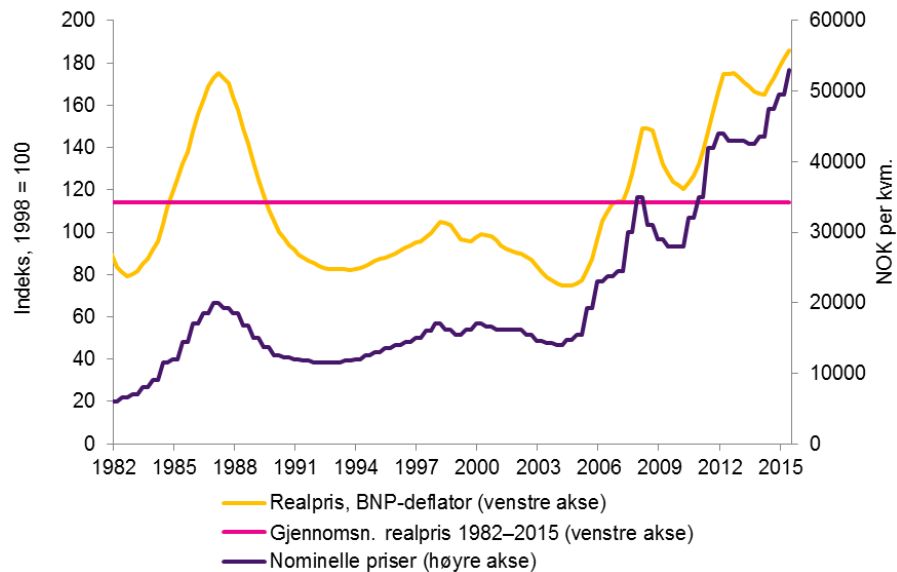

Kilder: Eiendom Norge, Eiendomsverdi og Finn.no

Kilder: Eiendom Norge, Eiendomsverdi, Finn.no,
Statistisk sentralbyrå, Finanstilsynet

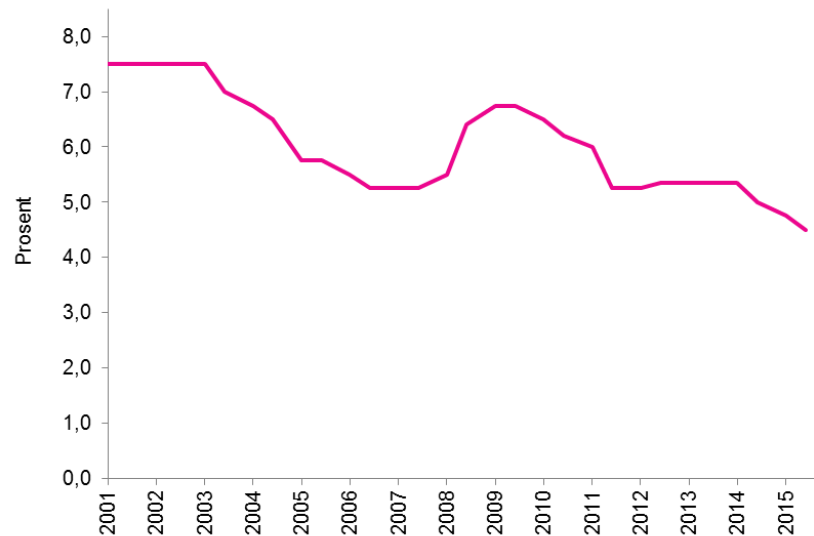
Næringseiendom

Prisutvikling

Kilder: OPAK, Dagens Næringsliv, SSB, Finanstilsynet

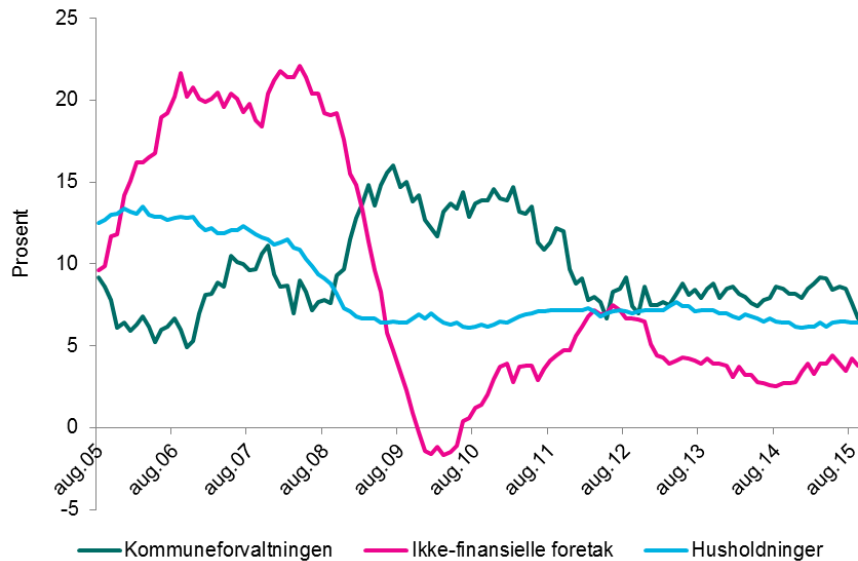
Direkteavkastning

Kilder: OPAK, Dagens Næringsliv

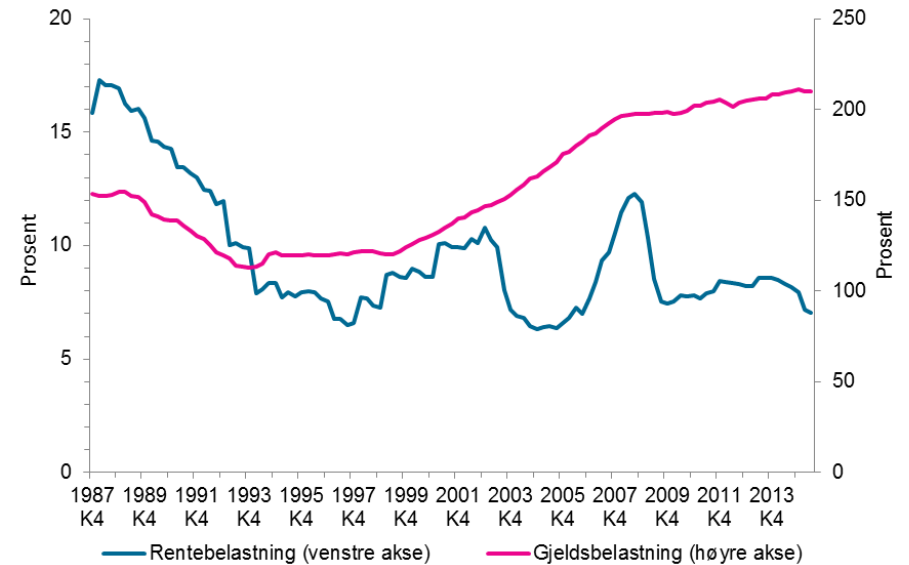
Kredittvekst og gjeldsbelastning

Kredittvekst (K2)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

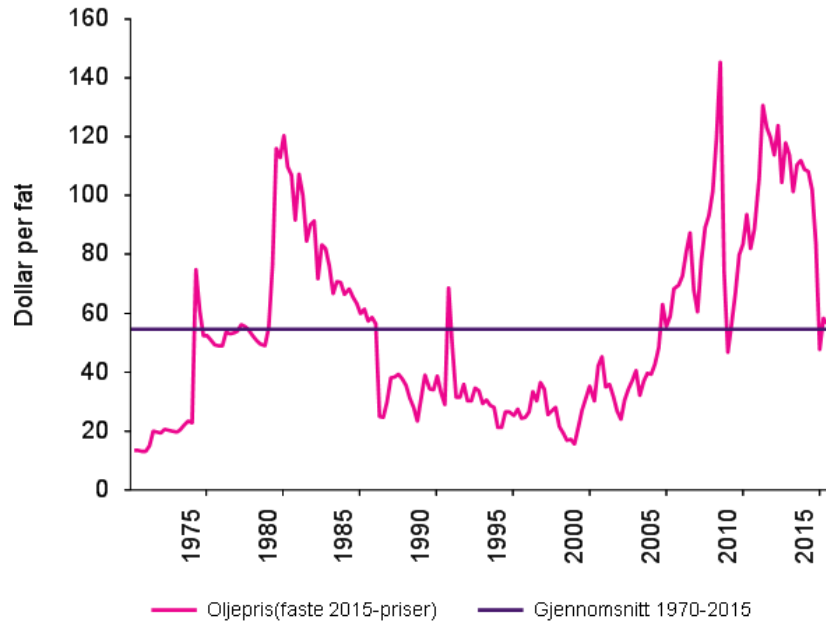
Rente- og gjeldsbelastning

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finanstilsynet

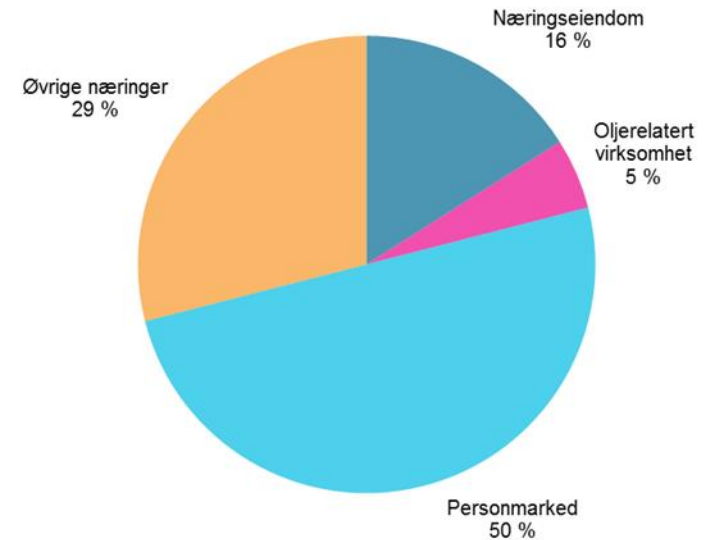
Oljeprisfallet og norske banker

Oljepris

Kilde: Thomson Reuters Datastream

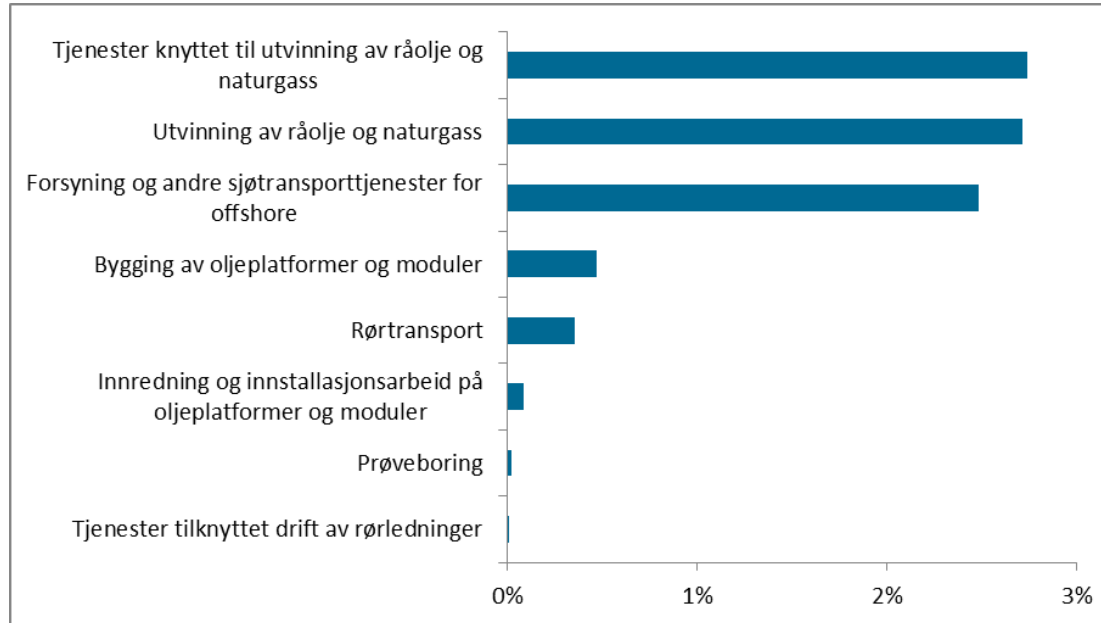
Bankenes eksponering*

* 16 største norske banker

Kilde: Finanstilsynet

Oljerelaterte eksponeringer*

- 7 store norske banker med eksponering mot oljevirkosomhet
- Prosent av total bevilget kreditt til bedriftsmarkedet

Kilde: Finanstilsynet

Tapsrisiko

- Varig lav oljepris kan gi store tap på enkeltengasjementer
  - Underskudd ved utlånstap på 16 pst på lån til oljerelaterte næringer
- Vesentlig større utlånstap hvis norsk økonomi rammes bredt av oljeprisnedgangen
  - IMF's stresstest: kapitalbehov på 4,6 pst av BNP fram til 2019
  - Finanstilsynets stresstest: kapitalbehov på 2,7 pst av BNP
  - Bankenes egne beregninger: betydelig svakere virkning
- Ulike stresstester viser at særlig eiendomssektoren påvirkes negativt av varig lav oljepris

Boliglånsundersøkelsen

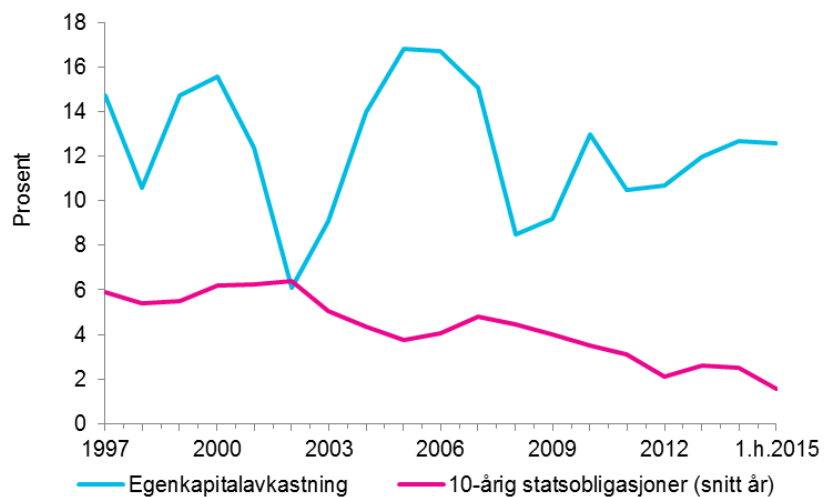
Nedbetalingslån – andel	2013	2014	2015
Belåningsgrad over 85 %	15	19	16
Belåningsgrad over 85 % medregnet tilleggssikkerhet	8	10	7
Likviditetsunderskudd ved 5 p.p. renteøkning	6	5	2
Avdragsfrihet	12	14	11

Boliglånsundersøkelsen

Nedbetalingslån til boligkjøp – andel	2015	Endring 2014 - 2015
Belåningsgrad over 85 %	28	-3
Låntakere under 35 år	36	-10
Øvrige	21	+2
Belåningsgrad over 85 % medregnet tilleggssikkerhet	13	-5
Låntakere under 35 år	20	-9
Øvrige	7	-2

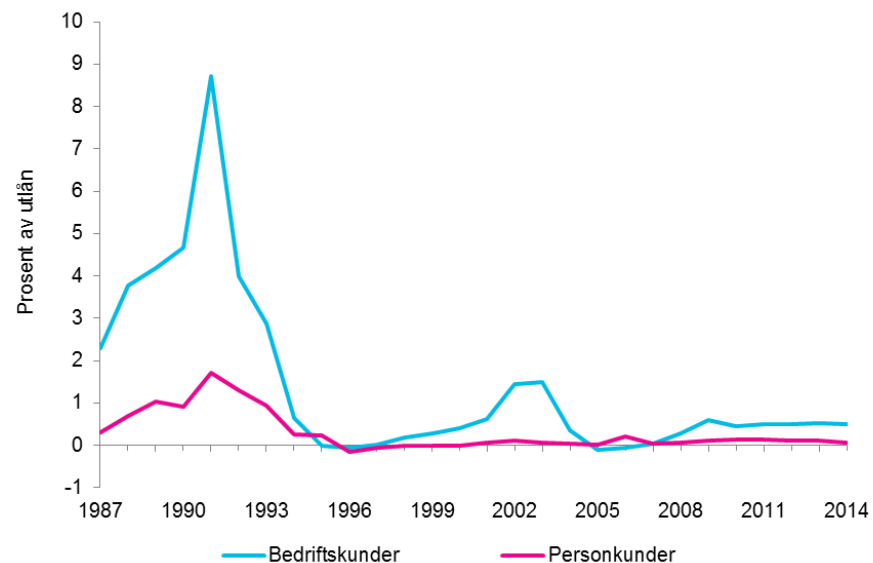
Banker: Lønnsomhet

Egenkapitalavkastning

Kilde: Finanstilsynet

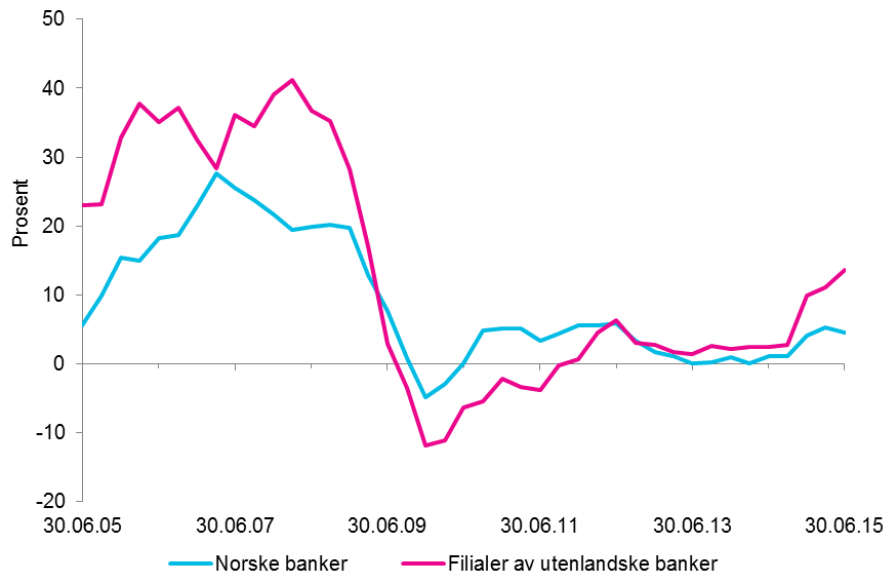
Tap på utlån

Kilde: Finanstilsynet

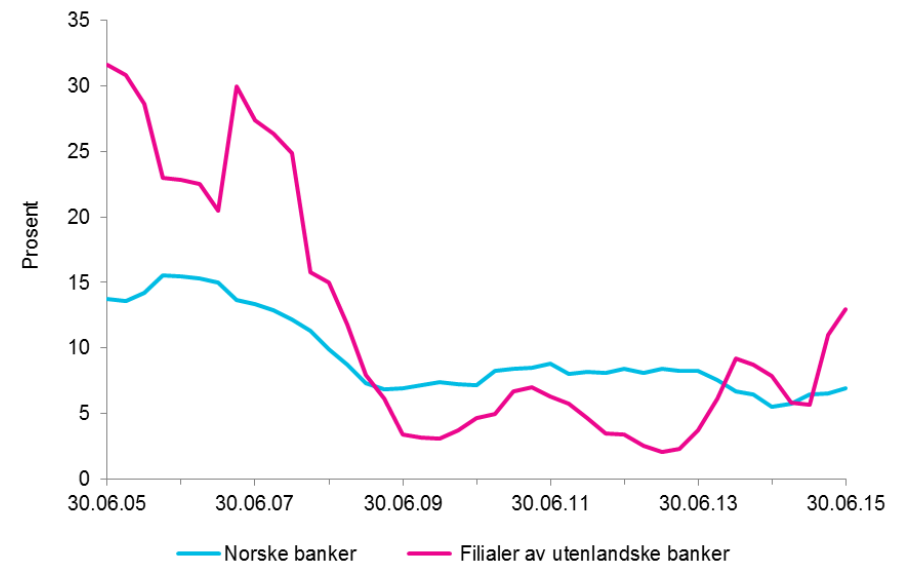
Utlånsvekst

Innenlandske bedrifter

Kilde: Finanstilsynet

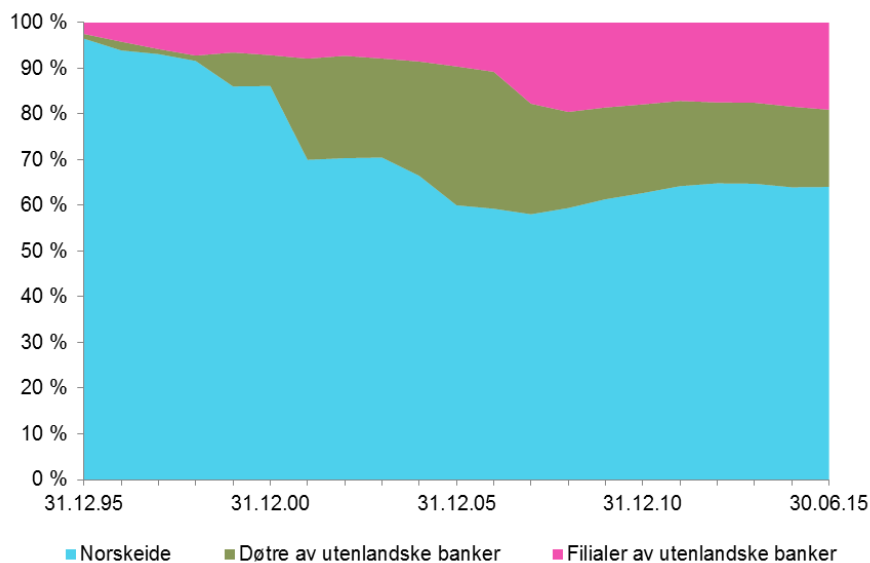
Personkunder

Kilde: Finanstilsynet

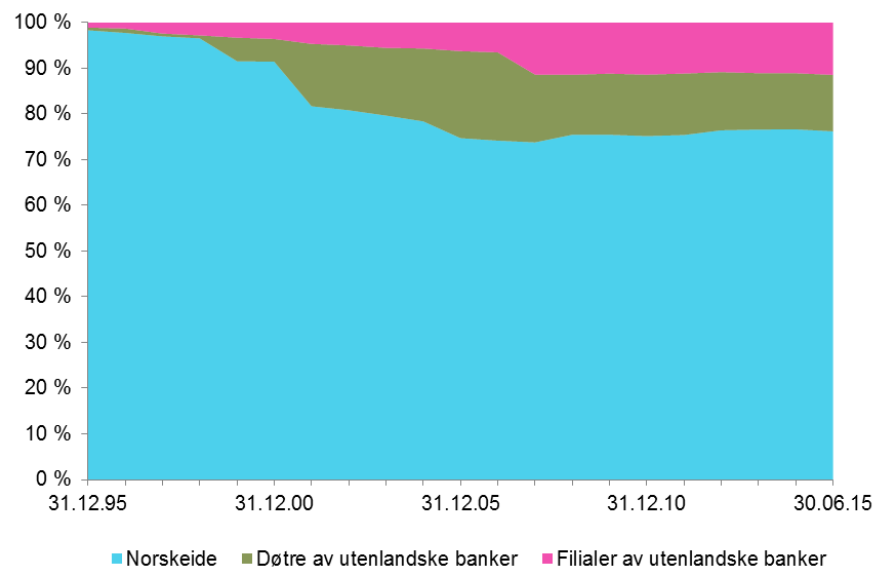
Markedsandeler

Bedriftsmarkedet

Kilde: Finanstilsynet

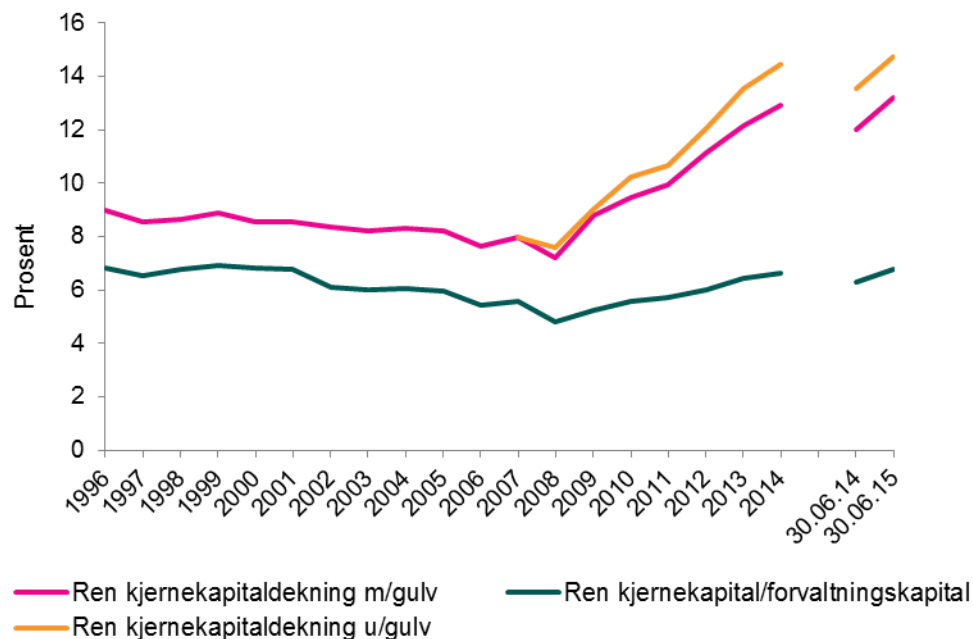
Personmarkedet

Kilde: Finanstilsynet

Banker: Soliditet

Ren kjernekapitaldekning

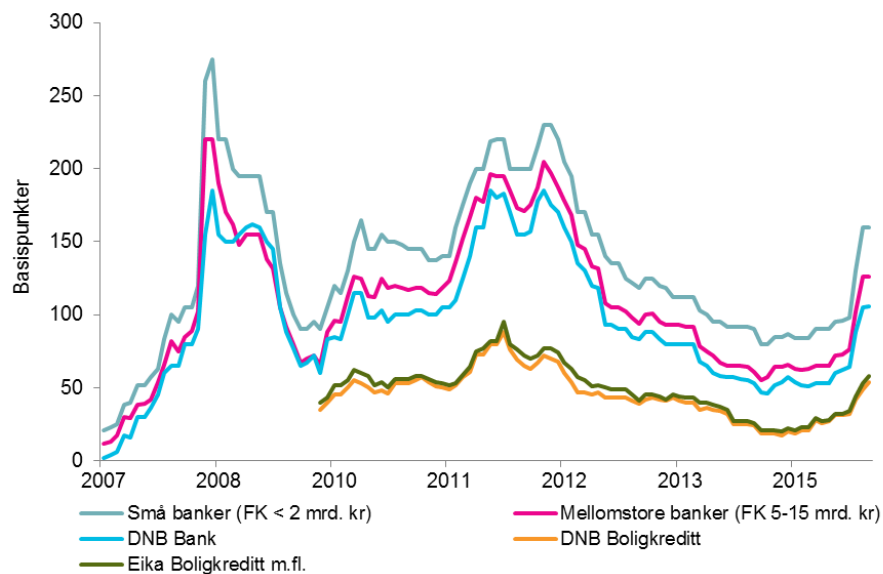

Kilde: Finanstilsynet

- Ren kjernekapitaldekning: 13,2 prosent
- Ren kjernekapital i forhold til forvaltningskapital: 6,8 prosent
- Soliditeten bedret hovedsakelig pga
  - Tilbakeholdt overskudd
  - Lav vekst i risikovektet beregningsgrunnlag
- Økte kapitalkrav frem mot 1.juli 2016
  - Pilar 1: 11,5 prosent (+2pp for SIFI)

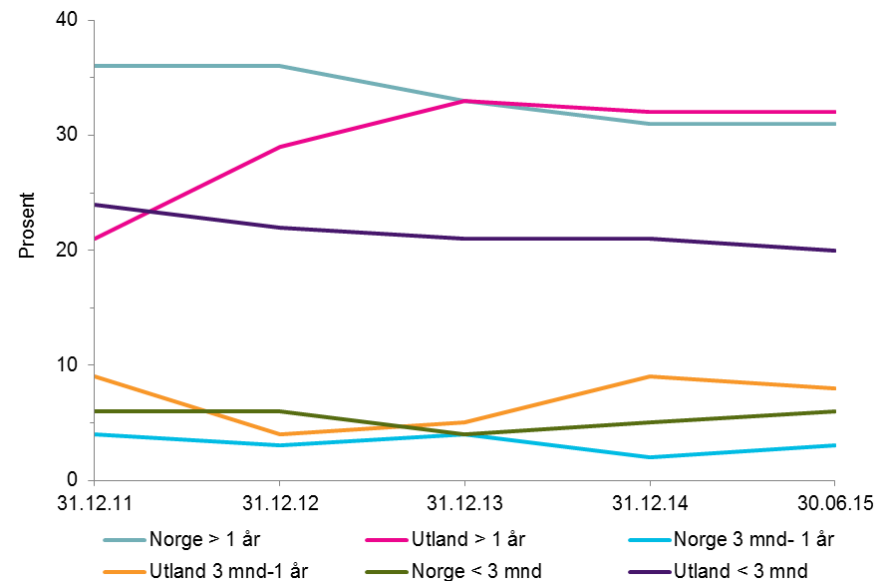
Banker: Finansiering

Risikopåslag på obligasjoner

Kilde: DNB Markets

Markedsfinansiering

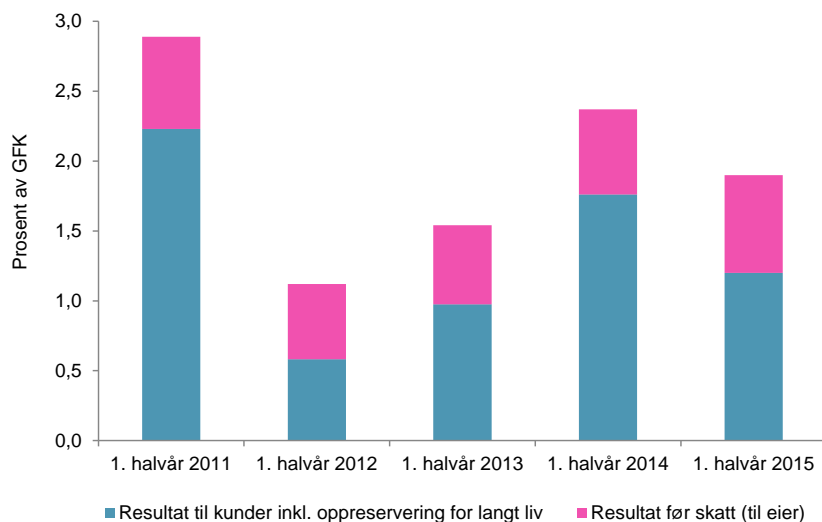

Kilde: Finanstilsynet

Livsforsikringssselskapene

Resultat før skatt fordelt på eier og kunder

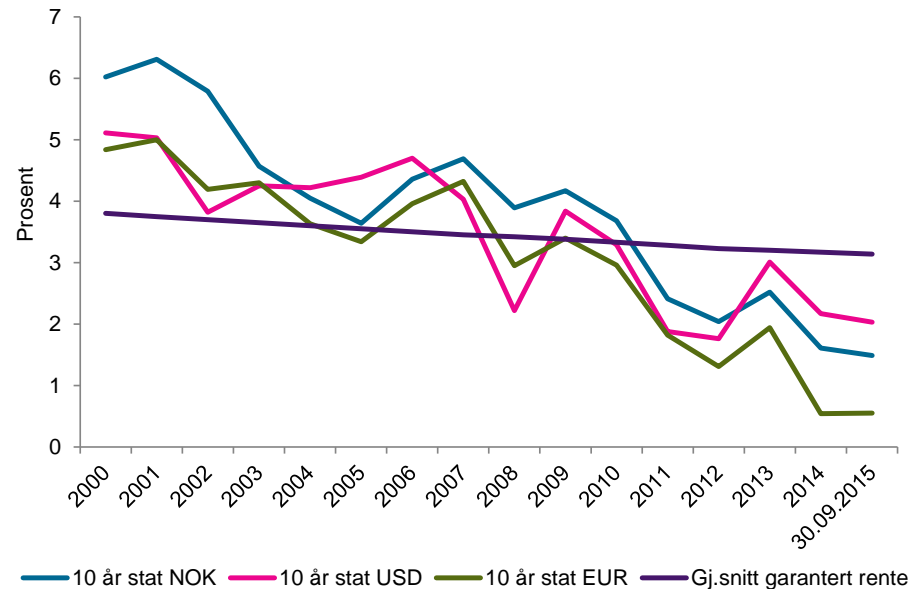
Kilde: Finanstilsynet

Verdijustert avkastning i livsforsikringssselskaper og pensjonskasser

Kilde: Finanstilsynet

Lave renter og forsikring

- Lavt rentenivå gjør det utfordrende å sikre kundenes årlige garanterte avkastning
- Solvens II reflekterer livsforsikringssekskapenes reelle risiko
  - Lavt rentenivå øker verdien av forsikringsforpliktelsene
  - Økt krav til kapital under Solvens II
  - Overgangsordninger bidrar til lettelser i solvenskravene

Kilder: Thompson Reuters Datastream og Finanstilsynet

Oppsummering

- Økonomisk usikkerhet: Myk landing eller kraftig tilbakeslag?
- Lav rente
  - Kan stimulere låneopptak og eiendomspriser til tross for omslag i økonomien. Økt risiko for senere krakk.
  - Avkastningsgaranti krevende for livselskaper og pensjonskasser.
- Banker må forvente økte tap på lån til oljerelaterte næringer.
- Ved kraftig økonomisk tilbakeslag kan tapene treffe større deler av utlånsmassen og bli store.
- Bankene bør bruke gode resultater til å øke sin soliditet.